

LES MALETES DE WALTER BENJAMIN DISPOSITIUS MIGRATORIS

Berlín-Burdeus-Barcelona-Madrid-Portbou

L'exposició sorgeix d'un projecte col·laboratiu entre diferents escoles de belles arts: la Weißensee Kunsthochschule de Berlin (Visuelle Kommunikation. Digitale Medien), l'École des Beaux-Arts de Bordeaux, l'Escola Llotja d'Arts i Disseny de Barcelona i la Casa de Velázquez de Madrid.

Els estudiants i artistes residents han creat unes maletes imaginàries partint de la lectura de les *Tesis de la Filosofia de la Història* escrites per Walter Benjamin (Berlin, 1892-Portbou, 1940), i que es creu que portava a la maleta en la seva fugida a l'exili, abans de decidir posar fi a la seva vida el 26 de setembre de 1940 a Portbou, en ser detingut per la Gestapo i en saber que seria repatriat. La història, la memòria i la identitat europea d'avui és el tema de fons d'aquestes maletes que els estudiants han creat pensant en Portbou, passatge de frontera i exili que cobra actualitat davant l'Europa dels refugiats.

El concepte d'història esbossat per Benjamin es totalment actual. L'influx que aquest pensador té en l'àmbit de la pràctica de les arts visuals avui ajuda els estudiants a fer un treball de recerca i d'interpretació del concepte d'història que reflecteixen en les seves obres/maletes.

Portbou és un lloc marcat per la història, la memòria i l'exili, i la mateixa estació internacional n'és un exemple, per on van passar milers de refugiats. A la sala de duanes, on té lloc l'exposició, s'obrien i revisaven les maletes fins al Tractat de Shenghen. A aquesta sala, cada dia més en desús, l'exposició permet trobar-li un nou ús cultural, que sigui un espai d'atracció de visitants per donar a conèixer la població, un punt

Pilar Álvarez
Estrella, 2016

de trobada de joves i un estímul d'interès públic, social i econòmic per a la població.

L'exposició uneix un eix geogràfic benjaminià, amb la participació de Berlín, ciutat on va néixer, Burdeus, ciutat important de França, país que el va acollir com a refugiat alemany, i Portbou, frontera espanyola, on va decidir acabar amb la seva vida.

L'exposició itinerària a la Casa de Velázquez de Madrid el març del 2017 i serà exposada durant el 2017 al centre Arts Santa Mònica de Barcelona.

Pilar Parcerisas

Comissària de l'exposició

Lloc i dates:

Estació Internacional de Portbou. Sala de Duanes.
Del 24 de setembre al 23 d'octubre de 2016.

Horaris:

De dilluns a divendres, de 16h. a 20h.
Dissabtes: de 10h. a 13h. i de 16h a 20h.
Diumenges: de 10h a 13h.

www.passatgescultura.org
info@passatgescultura.org

Organitzen:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

SANTAMÒNICA

PASSATGES
CULTURA CONTEMPORÀRIA

Amb el suport de:

Ajuntament de Portbou

Amb la col·laboració de:

adif

Rail Sider
Mediterráneo

Consell Comarcal
de l'Alt Empordà

Nàutica i Serveis
Centelles

Amb la participació de:

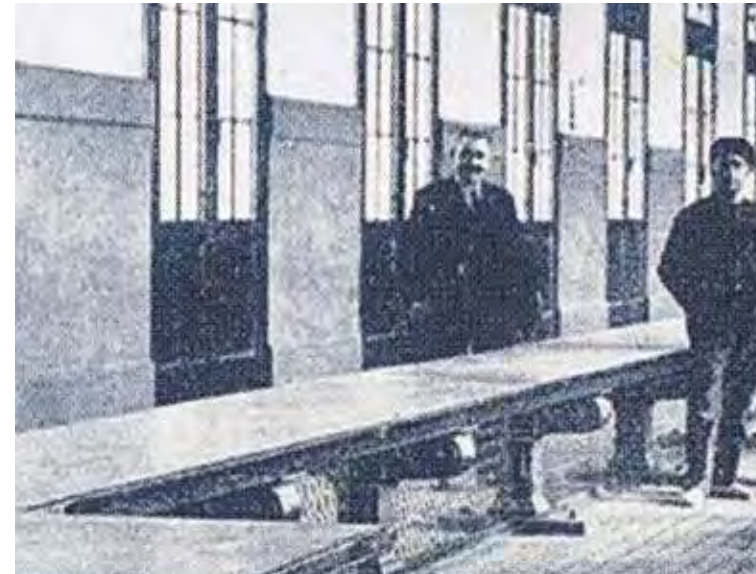
llojja

weißensee
kunst-
hochschule
berlin

EBABX
ART DESIGN RECHERCHE
ÉCOLE D'ENSEIGNEMENT
SUPÉRIEUR D'ART
DE BORDEAUX

OFAJ
DFJW
CASA DE VELÁZQUEZ
ACADÉMIE DE FRANCE
DE MADRID

76è aniversari de la mort de
Walter Benjamin, Portbou 2016

Agraïments: Subdirecció de Estaciones de Viajeros Noreste de Adif; Sr. Josep-Lluís Salas i Mallol, Alcalde de Portbou; Sr. Toni Sánchez, Primer Tinent d'Alcalde de Portbou; Sr. Trino Hernández, regidor de Portbou; Sr. Sergi Aranda, regidor de Portbou; Sr. Ferran Roquer, President del Consell Comarcal de l'Alt Empordà; Sr. Joan Centelles, Portbou; Sr. Jaume Reus, director Arts Santa Mònica; Sra. Fina Duran, Cap d'exposicions, Arts Santa Mònica; Sr. Xavi Roca, Arts Santa Mònica; Sr. Xavier Baudoin, Casa de Velázquez, Madrid; Sra. Rachel Helvadjian, École des Beaux-Arts Bordeaux; Sra. Nora Ancarola, Escola Llotja, Barcelona; Sra. Anna Comellas, Escola Llotja, Barcelona; Sr. Hannes Brunner, Weißensee Kunsthochschule Berlin; Sra. Irene Cussó, Associació Passatges, Portbou; Sr. Adolf Alcañiz, Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (CoNCA); Pablo Antolín, Railsider.

Muntatge: Abdó Martí
Disseny gràfic: Manel Grávalos Olivella

Foto: postal d'època. J. Novell — Portbou - Salón Aduana - Sección viajeros

LES MALETES DE WALTER BENJAMIN DISPOSITIUS MIGRATORIS

SALA DE DUANES
ESTACIÓ INTERNACIONAL DE PORTBOU
24 SETEMBRE - 23 OCTUBRE 2016

Neus Masdú
Ell, tu i jo, 2016

MEMÒRIA I EXILI

Escola d'Art i Disseny Llotja
Barcelona

Portbou va viure per la seva condició de frontera un doble exili degut a la Guerra Civil Espanyola i a la Segona Guerra Mundial. Va ser un lloc de passatge i d'esperança per a moltes persones però, a la vegada, de detencions i desesperació. Walter Benjamin va ser-ne una de les que ho patiren. A Espanya, la memòria històrica es encara una causa pendent. Els estudiants han investigat fets de la història contemporània partint de la maleta que Benjamin portava en la seva fugida com a paradigma per superar l'oblit i proposar la "memòria" com a instrument essencial de la democràcia.

Participants: Airis Hierro, Alejandro Calles, Alexandre Franquesa, Ana Pulido, Ana Varela, Anna Comellas, Anna Lucas, Juan Carlos Lozano, Cristina Sánchez, Cristina Widder, Estela Rodríguez, Facundo Galera, Irene Scarpelli, Joan Pau González, Jorge Zavala, Judit Chulià, Julián Chamorro, Juliana Vélez Gutiérrez, Lola de Querol, Maria Cosmes, Mariko Kumon, Marina Fraga, Matías Rojas, Mercedes Ruano, Neus Masdeu, Nora Ancarola, Nuria Maya, Pilar Alvarez, Roser Vallès, Selma Brigneti, Sílvia Martínez Palou.

Professors: Nora Ancarola, Anna Comellas, Maria Lucas, Estela Rodríguez, Juan Carlos Lozano.

Luka Merlet
Témoignages monde, 2016

SOBRE EL CONCEPTE D'HISTÒRIA

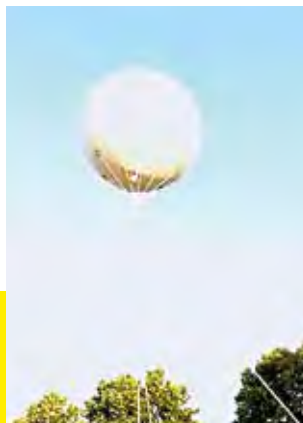
École des Beaux-Arts. (EBABX)
Bordeaux

Les *Tesis sobre la filosofia de la Història* és el text bàsic de Walter Benjamin sobre la història del segle XX. S'ha treballat la tesi VII, a propòsit dels béns culturals: "No hi ha document de la cultura que no ho sigui també de la barbàrie", escriu Benjamin. En aquest passatge de frontera i exili entre França i Espanya de milers de refugiats republicans revolucionaris, els estudiants han confrontat aquest fet a l' "àngel de la història" (*Angelus Novus*), sense deixar de banda la modernitat i el progrés.

Participants: Kevin Huber, Pierre Mahoudeau, Luka Merlet.

Professor: Jean Calens, programme de recherche VUPPATLFD.

Pierre Mahoudeau
«A rebrousse poil», 2016

Kanako Ishii
Re-Landscape, Erinnerung und Heimweh, 2016

"ANGELUS NOVUS"

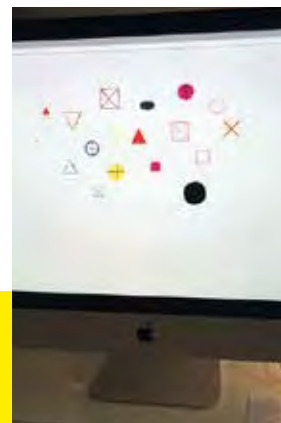
Weißensee Kunsthochschule
Visuelle Kommunikation | Digitale Medien
Berlin

El nucli del treball dels estudiants ha estat el text messiànic *Angelus Novus*, de Walter Benjamin, on qüestiona la història, el progrés i il·lustra la projecció del temps històric del passat en el present. A nivell pràctic, es proposa un redisseny de les posicions artístiques del pensador en relació a la seva obra i biografia: el que és cinemàtic, il·lustratiu, interactiu, fotogràfic i topogràfic. S'ha debatut sobre la seva visió i s'ha volgut documentar el seu paper com a refugiat i exiliat.

Participants: Alexia Manzano, Anka Helfertova, Charlotte Bräuer, Christoffer Ejbi, Denis Mertch, Kanako Ishii, MariaTurik, Petra Petterfy, Sascha Brylla, Steven Thelen.

Professors: Barbara Junge, Knut Ebeling, Wim Westerdel, Hannes Brunner.

Alexia Manzano
Benjamin Hyperlinks, 2016

Maria do Mar Rego
Fotografia maleta, 2016

RELATS SOBRE LA MALETA DE W.B.

Casa de Velázquez
Académie de France à Madrid

Els residents de la Casa de Velázquez de Madrid són ja artistes emergents que han acabat els seus estudis i que per a aquesta ocasió han partit de l'objecte maleta i del seu enigma, per crear dos relats, de caràcter molt diferent. Per una banda, un relat sonor agermanant Portbou amb els sons d'una altra frontera d'Espanya amb Portugal i per una altra, el relat dins una maleta del món com a biblioteca de béns culturals classificats i ordenats, tot barrejant les restes de la història amb les relíquies personals.

Participants: Maria do Mar Rego, Vir Andrés Hera.

Vir Andrés Hera
Reflections, 2016

